ఆశాగానం

రాజేశ్వరరావు ఉరఫ్ రాజు, పట్నంలో పుట్టాడు. పెరిగాడు, బ్రతుకుతున్నాడు. ఈ పల్లెటూరి ప్రయాణం స్నేహితుని పెళ్లికోసమైనా, వాడు ఆ పల్లెలో అందం చిందిన అతివల అపురూపమైన రూపాలను కళ్లకు కట్టినట్లు వర్ణించడంచేత, యవ్వనపు వూపుతో ఒంటరిగా బయలుదేరాడు. ఏముంది? రైలు ఫలానా స్టేషనులో దిగు. స్టేషనుదాటి నాలుగడుగులు వేస్తే బస్సుస్టాపు వుంటుంది. నరసన్నపేట వెళ్లేబస్సు యెక్కి-కూర్చుంటే ఒక గంటలో ఆ పల్లెని చేరుకుంటావు. అంత సులువుగా ప్రయాణం అయిపోతుందన్నట్లు చెప్పాడే నిరంజన్-ఇదేమిటి యీ బస్సుకోసం యీ నిరీక్షణ?

బస్సులబదులు లారీలు తిరుగుతున్నాయి. చుట్టూ పరిసరాలు చెత్తమయం. దగ్గరలోనున్న కాఫీ కొట్టునించి చాలాసేపు చెవులు చిల్లులు చేసే కొత్త కొత్త సినీమా డాన్సు పాటలు. అక్కడనించే రోడ్డుమీదకు వదలిన కుళ్ళునీరు కంపు కొట్టోంది. ఒకవ్వేళ బస్సు రాకపోతే యీ వూర్లో తలదాచుకోడానికి యెక్కడా ఒక లాడ్జింగుహౌసు వున్నట్లు లేదు. రైలు ప్లాటుఫారమే గతేమో? పోనీ టాక్సీలో పోదామంటే యెదరగా యెడ్లబళ్ళే కదలుతున్నాయ్. సుడిగాలికి ఆ రోడ్డుధూళి యెగిరి, కళ్ళను మండించి, వూపిరితిత్తుల్లోనికి చేరగానే అదేపనిగా దగ్గాడు. కోపం వచ్చింది. ఎవరిమీద కక్కాలి? ఎదరగా వెళ్లికొడుకు లేడు. కళ్లుతెరిచేసరికి కోయదొర నిల్చున్నాడు. అదేపనిగా రాజుముఖం చూస్తూ ముందుకు జరగబోయే మంచిని వర్ణిస్తున్నాడు. పోవయ్యా అంటే పోడు. ఈ నరకంలో వీడొక యమకింకరునిలా దాపరించాడు! "పోతావా పోవా?" అని అరిచాడు. వాడు నీ ఖాతరు నాకేం అన్నట్లు "కోపంతో నీ మూతిని కాల్చుకోకయ్యా" అని అరిచిమరీ కదిలాడు. తనలా యెందరో వాడిని పొమ్మని చెప్తుంటే వుత్సాహం-ఐనా ఆ చివర్లో ఒకడు. వాడి తెల్లని పైజామా లాల్చీయే స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. కోయదొర అన్నమాటలే వినిపిస్తున్నాయి గానీ పైజామా మనిషి యిచ్చిన డబ్బెంతో కనపడలేదు.

చీకటిపడినా నరసన్నపేట బస్సురాలేదు. రానురాను ఒక్కొక్కరూ ఒక్కొక్క చినుకులా చేరి పెద్దవాన వచ్చినట్లు మాటలతో హోరెత్తిస్తున్నారు. ఈ ప్రదేశంలో తన వున్నతమైన బ్రతుకును రాజు యెవరితో చెప్పుకోగలడు? ఎవరితో చెప్పుకుంటే యెవరు వింటారు? తనకేదో గొప్ప అన్యాయం జరిగిపోయినట్లు బాధపడిపోతున్నాడు.

ఈలోగా బస్సు రానూవచ్చింది. అంతదూరంలో ఆగిన బస్సును అందుకోడానికి ప్రజ పరుగులు తీసారు. అలా చూస్తుండగానే బస్సు కదలిపోయింది. ఇంకేందారి? ఇంకో బస్సు వుందా? ఉంటే యెప్పుడు? ఎవర్ని అడిగితే తెలుస్తుంది? తనలానే బస్సు యెక్కకుండా యెవడో వుండిపోయాడు. నిదానించి చూస్తే మరెవడో కాదు. వాడే – ఆ పైజామా మనిషి. ఇంత మందిలో ఆ కోయదొర అబద్ధాలు విని దానం చేసినవాడు వీడేకదా! వీడిని యెందుకు అడగాలి? వాడే మాటాడుతాడనుకుంటే అసలు తనవేపే చూడటం లేదు. తనగురించి వీడికేం తెలుసు? తెలుసుకుంటే మంచిదనుకుని "నా కారులో రావలసింది. నిరంజన్ బస్సు సులువుగా దొరుకుతుందన్నాడు. వాడి మాటలు నమ్మి మోసపోయాను" తనలో తను అనుకోవలసిన మాటలు వాడికి వినిపించేటట్లు బయటకే అన్నాడు.

వాడు మాటాడలేదు. ఏ వూరనైనా అడగలేదు. వీడికి చెవుడా? మరికాస్తగట్టిగా "మా స్వంతమేడలో హాయిగా టి.వీ.లో సినీమా చూస్తూ గడపవలసిన సమయం యిది. ఇక్కడ చిక్కుకున్నాను. ఇంకొక బస్సు వుందో లేదో?" అన్నాడు.

కాస్సేపు ఆగినా జవాబు రాకపోవడంతో "ఏమయ్యా! నా మాటలు వినిపిస్తున్నాయా?" కాస్త విసుక్కుంటూ అంటే "మీలో మీరు అనుకుంటే నేను వినటం యేం సబబు?" అన్నాడు పైజామా మనిషి.

"నరసన్నపేట వెళ్లడానికి యింకో బస్సు వుందా?"

"నేనూ దానికోసమే వున్నాను."

"అదైనా ఖాళీగా వుంటుందా?"

"ఏమో?"

కొంతసేపయ్యాక –

"బతకడానికి యేం చేస్తుంటావు?" అన్నాడు.

"అడుక్కుంటుంటాను."

"నమ్మను."

"సమయంబట్టి బట్టల వేషం మారుస్తుంటాను."

"అడుక్కునేవాడివైతే, యింకో అడుక్కునేవాడికి దానం చేస్తావా?"

"ఎవడువాడు?"

"ఆ మోసగాడు – కోయవాడు."

"వాడూ బతకాలికదా?"

"వాడి మాటలు నమ్ముతావా?"

"నమ్ముతాను."

"నమ్మడానికి వాడు చెప్పిన దానిలో ఒక్కనిజం వుందా?"

"వుంది."

"ఏమిటది?"

"నాకు త్వరలో కళ్యాణయోగం వుందన్నాడు."

"అడుక్కునేవాడినంటున్నావు. పెళ్ళిచేసుకుని పిల్లలను యెలా పోషిస్తావు? ఏం సుఖపెడ్తావ్?"

జవాబు చెప్పలేదు.

"నా ప్రశ్నకు జవాబు?" అని రెట్టించాడు రాజు.

"జవాబు చెప్పమంటారా? ఎవరిసుఖం వారిది."

"నీకు యేది సుఖం తెస్తుంది?"

"మంచి పాటలు వింటే" అని చెప్పి కాస్సేపు చిన్న కూనిరాగం తీసుకున్నాడు.

"నివ్వూ పాడతావా? ఏదీ - ఆ కూనిరాగాన్నే పాటగా పాడు" అన్నాడు. మౌనం దాల్చినవాడిని చూసి -

"పాడితే నీకు యైదు రూపాయలిస్తాను," అన్నాడు.

"దేనికైనా ఒక సమయం వుంటుంది కదండీ!"

అని యింకేమీ అడిగినా, యేమన్నా ఆ వ్యక్తి మూగవానిలా మాటాడలేదు. ఆ ముఖంకన్నా ఆ దుస్తులే స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. అలా చూస్తుండగా పోగవుతున్న మనుషులు అడ్డువచ్చారు. వీళ్లంతా ఆ బస్సుకే వెళ్తున్నట్లుంది. ఇక యిక్కడ మర్యాదకు చోటులేదు. కండబలం వుపయోగించి, పరుగెత్తి లోనికి దూసుకు పోవలసిందే. లేకపోతే యీ రాత్రంతా యిక్కడ బాధపడాలి.

ప్రవేటు బస్సు రానే వచ్చింది. ఇదివరకటి బస్సులా కాకుండా యిది యెదరగానే ఆగింది. ప్రయాణీకుల తోపులాటలో తనూ తన బట్టలూ నలిగిపోయాయి. లోనికి యెలాగో చొచ్చుకుంటే అప్పటికే జనం కిక్కిరిసి నిల్చొనివున్నారు. పల్లెటూరి జనమే. చుట్టల పొగలు వుక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్నాయి. ఊపిరి సలపటం లేదు. వేగంగా బస్సు కదిలితే కాస్త గాలి వీచేది. తన దుస్తులు చూసి యితను పైఅంతస్తుమనిషన్న గౌరవంతో మర్యాదకైనా సీటుచివర్లోనైనా కూర్చోమని యెవరూ అనలేదు. అలాంటప్పుడు మెల్లగా ఆ పైజామా మనిషి బస్సులో కాలు పెట్టాడు. అతనొక మంత్రివర్యుడన్నట్లు అందరూ మర్యాద యిస్తుంటే యితను అడుక్కునేవాడినని అబద్ధం చెప్పాడనిపించింది. ఒకరు కాదు - యిద్దరు ముగ్గురు లేచి పైజామా మనిషిని సీటులో కూర్చోబెట్టడం ఆ మసగవెలుగులో చూసాడు.

రాజుకు కన్నుకుట్టింది. ఈ దృశ్యాన్ని సహించలేకపోయాడు. "అడుక్కునేవాడినని చెప్పాడు. నిజమా?" అని ప్రక్కవాడిని అడిగాడు. ఆ మాటలు వినిపించనట్లు వాడు వూరుకున్నాడు. ఇంతలో బస్సు బడబడ శబ్దం చేస్తూ కదలటం వలన మాటాడటానికి అవకాశం లేకపోయింది. మనుషులు ఒకరిమీదకు ఒకరు ఒరిగిపోతున్నారు. అంతస్పీడులో బస్సు యెక్కడ బోల్తాపడుతుందోనన్నభయం రాజులో కలిగింది.

కండక్టరు తోసుకుంటూ టికెట్ టికెట్ అంటూ రాజు ముందు నిల్చున్నాడు. వెనుక జేబులో పర్సు తియ్యడానికి చూస్తే లేదు. "ఎవరో నా పర్సు కాజేసారు" అన్నాడు. ఒకవేపు చిరాకు కోపం దహించివేస్తున్నాయి. ఇంకోవేపు బస్సులో వచ్చిన వ్యాఖ్యానాలు కఠోరంగా వున్నాయి.

"టికెట్ తీసుకోకపోతే మధ్యను యే అడవిలోనో దించెయ్యాలి. వెతకండి - ఎక్కడ పడేసారో పర్సు" "ఎవరు పట్టణపుమనిషి లాగున్నాడు. "ఇక్కడ అడుక్కున్నా యెవరిస్తారులే" అని యింకో కూర్చున్నవాని వ్యాఖ్య.

పశువులను రవాణా చేసే బస్సులో తను వున్నానని రాజు లోన యేడ్చుకుంటున్నాడు.

ఈ పరిస్థితికి కారకులెవరు? ఒకడు నిరంజన్ అయితే, రెండోవాడు - వాడూ పెళ్లికొడుకేకదా - పాడితే యైదు రూపాయ లిస్తానన్నానుకదా - నాదగ్గర బాగా డబ్బుందని పోల్చుకున్నాడు. ఆ రద్దీలో నా పర్సు కాజేసి, యేమీ తెలియనట్లు చివరకు యీ అడుక్కునేవాడు వచ్చాడు. ఆ లేచిన మనుషులు వాడి జేబుదొంగల ముఠాలోని వాళ్ళే అయ్యుంటారు - ఇలా అనుకుని ఆ దగ్గర్లో వుండటం యిష్టంలేక ముందుకు డ్రయివరు వేపు వెళ్ళిపోయాడు. మధ్యలో బస్సు రెండు చోట్ల ఆగింది. తను యెవరో యీ కండక్టర్‌కు తెలియజెప్పాలి. బస్సు కదులుతూనే వుంది. గతకులరోడ్డుమీద మనుషులను అక్కడక్కడ యెత్తికుదపేస్తోంది. ఒక చోట తన తల బస్సు పైకప్పుకు తగిలేటంత యెత్తుకు యెగిరిపోయాడు: తల నిండుగా జుత్తులేకపోతే గాయం తగిలేదే. ఏదో పీడకలగని తెలివితెచ్చుకుని ఆలోచించినట్లు ఆలోచనలో పడ్డాడు. "ఇన్నాళ్ళూ తను సుఖంగా బ్రతుకుతున్నా ననుకున్నాడే. అదే సుఖమైతే యీనాడు యీకష్టాలను యెదుర్కొనే మనోబలం ప్రసాదించేది కదా!"

ఆర్జించే అవసరంలేకుండా రాజుతండ్రి అన్నీ సమకూర్చిపోయాడు. ఏదీ ఆర్జించని తను సుఖాన్ని మాత్రం యెలా ఆర్జించగలడు? అనుకున్నాడు.

కండక్టర్ని పిల్చాడు. రాగానే "రేపు ఉదయం యెన్ని గంటలకి నేను వెళ్ళేవూరు వేస్తారు?" అనడిగాడు.

"ఉదయం ఏడుగంటలకి."

"మీరు నమ్మండి నమ్మకపోండి. నా పర్సు రద్దీలో కాజేసారు. నాదగ్గర వున్నది యీ రిష్టువాచీ. ఇది మీదగ్గర వుంచండి. రేపు ఉదయం మీ డబ్బు మీకిచ్చి నా వాచీ నేను తీసుకుంటాను."

"మీ చార్జి వరహాలు యిచ్చేసాడు."

"వరహాలెవరు? ఆ తెల్లని పైజామా లాల్చీ వేసుకున్నవాడా?"

"అవును."

"వాడా? ఆ అడుక్కునేవాడా? వాడెందుకివ్వాలి? నా పర్సును కాజేసి వుంటాడు. వాడే - వాడి డబ్బు వాడికి యిచ్చేయండి." కోపంగా ప్రవాహంగా మాటాడితే -

"వాడిస్టాపులో అప్పుడే దిగిపోయ్యాడు."

"ఇదిగో నా వాచీ వుంచండి. వాడి డబ్బు వాడికి తిరిగి యివ్వండి. ఆ జేబుదొంగ చేత టికెట్ తియ్యించుకునే అవసరం నాకు లేదు."

"మేం డబ్బు తీసుకుంటాంగానీ - వాచీలు తీసుకోం. మీరెవరోగానీ - వరహాలువేపు నిదానంగా చూడలేదనుకుంటాను."

"చూస్తే తెలిసినదేమిటి?"

"ఒక గుడ్డివాడు మీ జేబు కొట్టేసాడంటే యెలా నమ్మమంటారు?"

"గుడ్డివాడా? అసలే కనిపించదా?"

"వెలుగుంటే కొద్దిగా మసగ్గా కనిపిస్తుందట."

"అందుకే అడుక్కుంటున్నాడన్నమాట!"

"ఊరికనే అడుక్కోవడటం లేదండీ? ఈ చుట్టుపట్ల అతనికి జూనియర్

ఘంటసాల అని బిరుదు యిచ్చారండీ. చక్కగా పాడి, యిచ్చింది పుచ్చుకుని – ఎందరికో అతనికి తొచిన సాయం చేస్తుంటాడండీ!"

బస్సు ఆగింది – రాజు దిగాడు. బస్సు ముందుకు కదలిపోయింది. అలా చీకటిలో నిల్చుండిపోయాడు. అంతదూరాన దీపాల వెలుగు. అదే పల్లె అని తెలుసుకున్నాడు. అక్కడున్న అతివలమీద దృష్టి లేదిపుడు. ఆకాశాన మెరిసే చుక్కలు దిగివచ్చి తొంగిచూసి దరహాసం చేస్తున్నట్లు వెలిగిపోతున్నాయ్. ఈ నిశ్శబ్దనిశీధిలో యెక్కడనించో శ్రుతి తప్పని మధురగానం. అది దరిద్రనారాయణుని అభయాస్తపు కదలిక నాదంలా వుంది. ఆ రాగం ఆశారాగంగా తనలో చొచ్చుకుని శరీరాన్ని ఒక్కసారిగా పులకరింపజేసింది. పట్నంలో ఆ కారు, యిల్లు, టి.వీ. పుష్టికరమైన ఆహారం, మత్తెక్కించే పానీయం – యిన్నాళ్లూ సుఖాన్నిచ్చేవనుకున్న వేవీ యిలాంటి మధురానుభూతిని తనలో ఒక్కసారైనా సృష్టించలేదు. ఈ రాగం మరేదీకాదు – వరహాలు తీసిన కూనిరాగం ఇప్పుడు విశ్వవిలీనరాగమై వినిపిస్తోంది. ఈ ఆనందానుభూతే అసలైన సుఖమని తెలుసుకుని పల్లెవేపు నడిచాడు.

(ఆహ్వానం – డిశంబరు, 1994)

(హిందీ అనువాదం: సాహిత్య మండల్ పత్రిక – కొచ్చిన్, జూన్ 1996)

* * *